



موضوع	ابلاغ دستورالعمل تعیین سطح فعالیت مشتریان به شبکه بانکی کشور
	شماره: ۰۴/۱۶۱۷۶۸ تاریخ: ۱۴۰۴/۰۷/۰۶ موضوع: ابلاغ دستورالعمل تعیین سطح فعالیت مشتریان به شبکه بانکی کشور احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند، به موجب ماده (۶۷) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۵/۰۷/۲۱ هیأت محترم وزیران، مؤسسات اعتباری مکلفند به منظور پایش مستمر ارباب رجوع در فرایند شناسایی معمول و نیز ارزیابی ریسک برقراری تعاملات کاری با آن‌ها، نسبت به تعیین سطح فعالیت ارباب رجوع مطابق آیین‌نامه مذکور و سایر الزامات تعیین شده توسط مرکز اطلاعات مالی وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری بانک مرکزی اقدام نمایند. بر این مبنای، مرکز یاد شده مقرراتی با عنوان «دستورالعمل اجرایی تعیین سطح فعالیت مشتریان مؤسسات اعتباری» تدوین و برای ابلاغ به شبکه بانکی، طی نامه شماره ۰۴/۶۵/۰۱/۱۴۰۹ مورخ ۱۴۰۴/۰۶/۲۹ به این بانک ارسال داشته‌است. از این رو ضمن ایفاد یک نسخه از دستورالعمل یاد شده خواهشمند است دستور فرمایند تمهیدات و اقدامات مقتضی برای اجرای دقیق آن، معمول شده و مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن مؤسسه اعتباری ابلاغ شود و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید. رئیس مرکز تنظیم گری اداره نظارت بر مبارزه با پولشویی بانکی حجت اسماعیل زاده - حمیدرضا آذرگون دستورالعمل اجرایی تعیین سطح فعالیت مشتریان مؤسسات اعتباری به استناد ماده (۶۷) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب هیئت وزیران مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۱، «دستورالعمل اجرایی تعیین سطح فعالیت مشتریان مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستور العمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌گردد. فصل (۱) تعاریف ماده ۱- در این دستورالعمل اصطلاحات و عبارات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند. بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛ مرکز: مرکز اطلاعات مالی مذکور در ماده (۷) مکرر قانون مبارزه با پولشویی مصوب سال ۱۳۸۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن؛ مؤسسه اعتباری: اشخاص حقوقی که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون تحت عنوان «بانک» یا «مؤسسه اعتباری غیر بانکی» به انجام عملیات بانکی مبادرت می‌نمایند؛ حساب سپرده بانکی: حساب سپرده قرض‌الحسنه ربالی (پس‌انداز/اجاری) و حساب سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی ربالی؛ مشتری: شخص حقیقی یا حقوقی که در مؤسسه اعتباری دارای حساب سپرده بانکی می‌باشد؛ شخص حقیقی مزدبگیر: به شخص حقیقی اطلاق می‌شود که در قالب کارمند/کارگر نزد یک شخص حقوقی یا واحد صنعتی/کارگاهی، اشتغال به کار دارد و به ازای کار مشخص دستمزد دریافت می‌نماید. شخص حقیقی صاحب کسب‌وکار: به شخص حقیقی اطلاق می‌شود که به صورت خویش فرما و مستقل نظیر اشخاص دارای مجوزهای صنعتی اشتغال به کار دارد؛ به عبارت دیگر تمامی اشخاص شاغل که از مصادیق شخص حقیقی مزدبگیر نباشند. شخص حقیقی فاقد شغل: به شخص حقیقی اطلاق می‌شود که اشتغال به کار ندارد و در شمول شخص حقیقی مزدبگیر و شخص حقیقی صاحب کسب‌وکار قرار نمی‌گیرد. شخص حقوقی غیر فعال: شخص حقوقی که به موجب تبصره (۴) ماده (۱۸۶) قانون مالیاتهای مستقیم مصوب سال ۱۳۶۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی حداقل به مدت پنج (۵) سال فاقد فعالیت اقتصادی بوده و از طریق پایگاه اطلاعات هویتی اشخاص حقوقی ایرانی با وضعیت شناسه ملی «معتبر» و وضعیت شخص حقوقی «غیرفعال مالیاتی» به مؤسسات اعتباری معرفی می‌شود. شخص حقوقی فعال: شخص حقوقی که دارای فعالیت اقتصادی می‌باشد و از طریق پایگاه اطلاعات هویتی اشخاص حقوقی ایرانی با وضعیت شناسه ملی «معتبر» و با وضعیت‌های شخص حقوقی «عادی»، «منحل یا در حال تصفیه» و «ورشکسته»

به مؤسسه اعتباری معرفی می‌شود.

سطح فعالیت مورد انتظار: پیش‌بینی حداکثر مجموع گردش بدهکار و بستانکار تمامی حساب‌های سپرده بانکی مشتری نزد هر مؤسسه اعتباری در مقاطع زمانی یک ساله که انتظار می‌رود از ابتدا تا انتهای هر سال شمسی، محقق گردد. مغایرت رفتار مالی: فزونی مجموع گردش بدهکار و بستانکار تمامی حساب‌های سپرده بانکی مشتری نزد مؤسسه اعتباری از سطح فعالیت مورد انتظار وی قبل از سررسید یک‌ساله، تراکنش‌های بستانکار ناشی از واریز سود حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار، واریز و برداشت ناشی از اشتباه واریزی وجوه توسط مؤسسه اعتباری، نقل و انتقال الکترونیکی بین حساب‌های سپرده بانکی شخص نزد همان مؤسسه اعتباری یا سایر مؤسسات اعتباری و تسهیلات دریافتی از همان مؤسسه اعتباری در شمول محاسبات مربوط به مغایرت رفتار مالی قرار نمی‌گیرند.

دستور العمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی: دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی اشخاص مصوب یک‌هزار و دویست و هشتاد و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۲۹ شورای پول و اعتبار با اصلاحات و الحاقات بعدی؛

فصل (۲) تعیین سطح فعالیت مورد انتظار مشتری

ماده - مؤسسه اعتباری مکلف است نسبت به تعیین سطح فعالیت مورد انتظار مشتری مبتنی بر اطلاعات به شرح ذیل اقدام نماید.

شخص حقیقی مزدبگیر: پیش‌بینی میزان درآمد شغلی سالانه، پیش‌بینی از مجموع مبالغ سالانه واریزی و برداشتی از حساب‌های سپرده و اطلاعات سایر منابع درآمدی غیر شغلی مستمر نظیر سود سپرده‌های بانکی و اجاره املاک؛
شخص حقیقی صاحب کسب و کار و شخص حقوقی فعال: پیش‌بینی منابع درآمدی مانند پیش‌بینی از میزان فروش، هزینه و درآمد، اطلاعات سایر منابع درآمدی غیر شغلی مستمر نظیر سود سپرده‌های بانکی، اجاره املاک، پیش‌بینی از مجموع مبالغ سالانه واریزی و برداشتی از حساب‌های سپرده با تکیه بر اسناد و مدارک معتبر نظیر آخرین اظهارنامه مالیاتی و یا صورت‌های مالی قابل استعلام از مراجع ذی صلاح.

تبصره ۱- در رابطه با شخص حقوقی فعال و اشخاص حقیقی صاحب کسب و کار و شخص حقیقی مزدبگیر مؤسسه اعتباری موظف است روش یا دستور محاسباتی (فرمول) تعیین سطح فعالیت مورد انتظار خود را ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ سند راهنمای موضوع ماده (۱۲) برای اخذ تأیید به بانک مرکزی اعلام کند. بانک مرکزی پس از سه ماه ضمن انجام بررسی‌های لازم روش یا دستور محاسباتی تعیین سطح فعالیت مورد انتظار را به صورت یکپارچه به شبکه بانکی ابلاغ می‌نماید.

تبصره ۲- در مورد اشخاص حقیقی صاحب کسب و کار مؤسسه اعتباری مکلف است سطح فعالیت مورد انتظار تجاری برای تمامی حساب‌های سپرده تجاری مشتری و نیز سطح فعالیت مورد انتظار غیرتجاری برای تمامی حساب‌های سپرده غیرتجاری وی را به صورت جداگانه تعیین کند.

تبصره ۳- حد مجاز سطح فعالیت مورد انتظار برای شخص حقیقی فاقد شغل، شخص حقیقی مزدبگیر یا شخص حقوقی غیرفعال به شرح جدول زیر است:

نوع شخص حداکثر سطح فعالیت مورد انتظار

حقیقی مزدبگیر

۲۰۰ میلیارد ریال

حقیقی فاقد شغل

۵۰ میلیارد ریال

حقوقی غیر فعال ۵ میلیارد ریال

تبصره ۴- در صورتی که مشتری حقیقی از ارائه اطلاعات اقتصادی موضوع این ماده استنکاف نماید و یا به دلایلی نظیر نبود مستندات قابل اتکا، امکان احراز شغل برای وی وجود نداشته باشد، حد مجاز سطح فعالیت مورد انتظار برای وی ۵۰ میلیارد ریال می‌باشد.

تبصره ۵- در صورتی که مشتری حقوقی فعال از ارائه اطلاعات اقتصادی موضوع این ماده، استنکاف نماید و یا به دلایلی نظیر نبود مستندات قابل اتکا امکان احراز اطلاعات درآمدی وجود نداشته باشد، حد مجاز سطح فعالیت مورد انتظار برای وی ۱۰۰ میلیارد ریال می‌باشد.

تبصره ۶- مؤسسه اعتباری مکلف است، سازوکارهای لازم را به گونه‌ای تمهید نماید که تعیین سطح فعالیت مورد انتظار بالای ۱۰۰ میلیارد ریال برای مشتری صرفاً توسط واحد مبارزه با پولشویی انجام گیرد. برای مبالغ کمتر از آستانه یادشده، تعیین سطح فعالیت مورد انتظار توسط شعب بانکی بلامانع می‌باشد.

تبصره ۷- حد مجاز برداشت از حساب‌های سپرده بانکی اشخاص محجور در چارچوب ضوابط مذکور در دستورالعمل اجرایی تعیین حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور در مؤسسات اعتباری مصوب ۱۴۰۰/۰۸/۲۲ هیئت عامل بانک مرکزی با اصلاحات و الحاقات بعدی تعیین می‌گردد و ضوابط این دستورالعمل در مورد آنها تسری ندارد.

ماده ۳- مؤسسه اعتباری مکلف است در مواردی به شرح ذیل نسبت به به‌روزرسانی سطح فعالیت مورد انتظار مشتری اقدام نماید. مؤسسه اعتباری در هر مورد باید پس از بررسی صحت و اصالت اسناد مثبته دال بر وجود درآمدهای مستمر در

همان سال شمسی و به نام شخص مزبور، نسبت به به روزرسانی سطح فعالیت مورد انتظار مشتری اقدام نماید. رعایت حدود مجاز جدول موضوع تبصره (۳) ماده (۲) در این فرآیند لازم الاجرا می‌باشد؛

الف- در مواردی که مشتری نسبت به سطح فعالیت مورد انتظار تعیین شده توسط مؤسسه اعتباری، اعتراض داشته باشد و یا به دلیل تغییر یا توسعه فعالیت اقتصادی وجود درآمدهای غیر شغلی مستمر مانند دریافت اجاره از املاک، سود دریافتی از سپرده‌های بانکی و خواستار ارتقای سطح فعالیت مورد انتظار باشد؛ اجرای این بند صرفاً توسط واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری قابل انجام است؛

ب- در مواردی که وضعیت شغلی مشتری حقیقی (شامل شاغل صاحب کسب و کار شاغل مرد بگير و فاقد شغل) یا وضعیت فعالیت مشتری حقوقی (شامل غیرفعال، فعال عادی، فعال در حال تصفیه و فعال ورشکسته) تغییر کند و مؤسسه اعتباری در فرآیند شناسایی مشتری نسبت به تغییرات مذکور اطلاع یابد؛

ج- شرایط مذکور در بند (۲) ماده (۸) این دستور العمل.

ماده ۴- پس از ایجاد زیرساخت‌های لازم در سامانه نهان بانک مرکزی، سطح فعالیت مورد انتظار مشتری صرفاً در صورتی قابل استناد و بهره‌برداری است که از طریق وب سرویس اخذ شناسه شهاب به تأیید آن بانک برسد. مؤسسه اعتباری پس از اخذ تأییدیه سطح فعالیت مورد انتظار مشتری خود از بانک مرکزی در هر مرتبه ارتقاء آن نیز باید مراتب را به تأیید بانک مرکزی برساند.

تبصره- در مواردی که سطح فعالیت مورد انتظار مشتری به تأیید بانک مرکزی نرسد، مؤسسه اعتباری می‌تواند به صورت موقتی مستندات لازم مؤید سطح فعالیت مورد انتظار را به صورت کتبی برای بانک مرکزی ارسال نماید.

فصل ۳) پایش و بررسی مغایرت رفتار مالی مشتری

ماده ۵- مؤسسه اعتباری مکلف است سامانه‌های خود را به نحوی طراحی نماید که مغایرت رفتار مالی به صورت خودکار محاسبه و اعلام گردد.

تبصره- در رابطه با اشخاص حقیقی صاحب کسب و کار، مؤسسه اعتباری مکلف است سامانه‌های خود را به نحوی طراحی کند که امکان رصد و پایش مغایرت رفتار مالی مشتری به صورت جداگانه برای سطح فعالیت مورد انتظار تجاری و غیر تجاری فراهم باشد.

ماده ۶- در صورت بروز مغایرت رفتار مالی، مؤسسه اعتباری مکلف است پس از دریافت اعلامیه سامانه‌ای، از شخص مزبور به طرق مقتضی نظیر تماس تلفنی ارسال پیامک و مکاتبه با مشتری دعوت نماید تا طی مهلت زمانی یک هفته برای ارائه توضیحات به مؤسسه اعتباری مراجعه کند. در صورت عدم مراجعه مشتری در مهلت زمانی مقرر، مؤسسه اعتباری مکلف است تمامی ابزارهای پرداخت غیر حضوری مشتری به جز کارت پرداخت اعم از همراه بانک، اینترنت بانک و موارد مشابه را غیرفعال نماید و آستانه مجاز برداشت از کارت پرداخت مشتری اعم از خرید و انتقال وجه به مبلغ روزانه ۱۰۰ میلیون ریال کاهش یابد.

تبصره ۱- مؤسسه اعتباری می‌تواند تراکنش (تراکنش‌هایی) که مشمول حدود تراکنشی بند «ب» ماده (۱۹) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران هستند و علت یا بابت (انگیزه) آن پیش از انجام تراکنش در چارچوب ضوابط دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی نزد مؤسسه اعتباری احراز شده باشد را از محاسبات سامانه‌ای مرتبط با مغایرت رفتار مالی خارج نماید. در صورتی که بروز مغایرت رفتار مالی ناشی از تراکنش‌های مذکور باشد انجام اقداماتی از قبیل اعمال محدودیت خدمات بانکی و دعوت از مشتری به منظور مراجعه به مؤسسه اعتباری بلا موضوع می‌باشد.

تبصره ۲- در صورتی که مغایرت رفتار مالی در ارتباط با حساب‌های سپرده تجاری مشتری رخ دهد، ضوابط موضوع این ماده پس از ابلاغ بخشنامه بانک مرکزی در خصوص حساب‌های سپرده تجاری، لازم‌الاجرا خواهد بود.

تبصره ۳- چنانچه مشتری دارای مغایرت رفتار مالی پس از گذشت سه ماه از ارسال دعوت‌نامه، به مؤسسه اعتباری مراجعه نکند و یا پس از مراجعه درخواست قطع تعامل کاری و بستن حساب سپرده بانکی خود را بدون ارائه توضیحات و مستندات ارائه نماید مؤسسه اعتباری مکلف است گزارش این موضوع را به مرکز ارسال کند.

ماده ۷- چنانچه مجموع گردش بدهکار و بستانکار از آستانه ۱۰ برابر سطح فعالیت مورد انتظار عبور نماید، علاوه بر دعوت از شخص مزبور مطابق فرآیند مقرر در ماده (۶)، مراتب باید بلافاصله به مرکز گزارش گردد.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری مکلف است، پس از مراجعه مشتری به درگاه‌های حضوری یا غیرحضوری مؤسسه اعتباری، «فرم مغایرت رفتار مالی» به شرح پیوست را در اختیار وی قرار دهد. مؤسسه اعتباری باید فرم تکمیل شده مذکور را بررسی نموده و در صورتی که مغایرت مرتفع گردد علاوه بر فعال نمودن ابزارهای پرداخت غیر حضوری مشتری و رفع محدودیت کارت پرداخت وی حسب مورد مطابق یکی از موارد ذیل اقدام نماید:

۱- در صورتی که مؤسسه اعتباری مطابق تبصره (۱) ماده (۶) این دستورالعمل تراکنش‌های موضوع بند "ب" ماده (۱۹) قانون

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران را از محاسبات مربوط به مغایرت رفتار مالی حذف نکرده باشد و پس از انجام بررسی‌های لازم توسط واحد مبارزه با پولشویی، مغایرت رفتار مالی ناشی از تراکنش‌های موضوع بند قانونی مذکور باشد که به صورت غیرمستمر و خارج از عملیات متعارف مشتری نظیر تراکنش‌های مرتبط با معاملات غیرتجاری املاک، خودرو و فلزات گران‌بها به وقوع پیوسته باشد، مؤسسه اعتباری بدون نیاز، به تغییر سطح فعالیت مورد انتظار مراتب را در سوابق معاملات مشتری ثبت می‌نماید. در این شرایط، تراکنش‌های مربوط از شمول محاسبات سامانه ای خارج می‌گردند و محاسبه مجموع گردش بدهکار و بستانکار حساب‌های سپرده بانکی مشتری نزد مؤسسه اعتباری با خارج کردن تراکنش‌های مزبور، مجدداً صورت می‌پذیرد.

۲- چنانچه دلایل و یا مستندات اعلام شده از سوی مشتری، مورد تأیید واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری قرار گرفته و ناشی از تراکنش (تراکنش‌هایی) باشد که به دلیل تغییر وضعیت اقتصادی مشتری به وقوع پیوسته است، مؤسسه اعتباری باید نسبت به اخذ اطلاعات و مستندات کافی از مشتری اقدام و علاوه بر اصلاح سطح فعالیت مورد انتظار، پرونده شناسایی وی را به‌روزرسانی نماید. در این شرایط محاسبات سامانه‌ای بر مبنای سطح فعالیت مورد انتظار جدید صورت می‌پذیرد.

۳- چنانچه دلایل و یا مستندات اعلام شده از سوی مشتری مورد تأیید واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری قرار نگیرد مؤسسه اعتباری موظف است گزارش آن را به انضمام «فرم مغایرت رفتار مالی» و مستندات دریافتی از شخص مزبور به مرکز ارسال نماید. دلایل و یا مستنداتی که نشان دهد تراکنش‌های حساب‌های سپرده بانکی مشتری مربوط به شخص دیگری است، در شمول ضوابط این بند می‌باشد.

تبصره - مراجعه مشتری و تکمیل فرم مغایرت رفتار مالی، می‌تواند به عنوان دلیل رفع مغایرت موضوع صدر این ماده در نظر گرفته شود، مگر آنکه بانک مرکزی شرایط رفع مغایرت را به نحو دیگر تعیین و ابلاغ نماید.

فصل (۴) سایر موارد

ماده ۹- مؤسسه اعتباری باید هم‌زمان با غیر فعال نمودن/محدود نمودن ابزارهای پرداخت غیر حضوری مشتری مراتب را مطابق با رویه ابلاغی توسط بانک مرکزی به آن بانک اعلام نماید. متعاقباً اقدامات ذیل به ترتیب انجام خواهد شد.

الف - در صورت عبور گردش بدهکار و بستانکار مشتری از حدود مجاز موضوع تبصره (۳) ماده (۲)، بانک مرکزی نسبت به اعلام مغایرت رفتار مالی مشتری به تمامی مؤسسات اعتباری اقدام می‌نماید.

ب - مؤسسات اعتباری ابزارهای پرداخت غیر حضوری مشتری را در چارچوب ضوابط ماده (۶) غیرفعال ر محدود می‌نمایند.

ج - پس از مراجعه مشتری به مؤسسه اعتباری که از آن دعوت‌نامه اخذ نموده است و اجرای مفاد ماده (۸)، مؤسسه اعتباری مذکور مراتب را به بانک مرکزی اعلام می‌نماید.

د - بانک مرکزی مراتب فعال نمودن/رفع محدودیت ابزار پرداخت غیر حضوری مشتری را به تمامی مؤسسات اعتباری اعلام می‌نماید.

ماده ۱۰- مؤسسه اعتباری پس از تعیین سطح فعالیت مورد انتظار مشتری، باید با استفاده از روش‌هایی نظیر ارسال پیامک یا درج در تارنمای خود اطلاع‌رسانی لازم را در این خصوص انجام داده و تمهیدات مقتضی را برای دریافت اعتراض‌های احتمالی به سطح فعالیت مورد انتظار تعیین شده در چارچوب ماده (۳) این دستورالعمل فراهم نماید.

ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری مکلف است کلیه اظهارات و مستندات ارائه شده توسط مشتری در فرآیندهای موضوع این دستورالعمل نظیر اطلاعات اقتصادی و مندرجات و مستندات مربوط به فرم مغایرت رفتار مالی را از طریق سامانه‌های حاکمیتی راستی آزمایی نماید. در موارد نبود سامانه‌های مربوط تصویر اسناد و مدارک مرتبط اخذ شده توسط صاحب امضای مجاز مستقر در مؤسسه اعتباری برابر اصل می‌گردد. نگهداری سوابق اطلاعات و مستندات در چارچوب قوانین و مقررات مربوطه از جمله فرم اخذ اطلاعات اقتصادی، فرم مغایرت رفتار مالی و مستندات مربوطه لازم الاجرا می‌باشد. ماده ۱۲- بانک مرکزی سند راهنمای نحوه اجرای این دستورالعمل را ظرف سه ماه از ابلاغ آن تدوین و به مؤسسات اعتباری ابلاغ می‌نماید. همچنین سند مذکور عنداللزوم در مقاطع زمانی یک‌ساله و متناسب با دریافت بازخوردها و بررسی آثار اجرای این دستورالعمل به روزرسانی خواهد شد.

ماده ۱۳- دستورالعمل شفاف‌سازی تراکنش‌های بانکی، نافی ضوابط این دستورالعمل نیست. در صورت مغایرت رفتار مالی مشتری در رابطه با تراکنش‌های کمتر از حدود تراکنشی ضوابط مذکور، الزامات این دستورالعمل لازم‌الاجرا می‌باشد.

این دستورالعمل در (۱۳) ماده و (۱۳) تبصره در تاریخ ۱۴۰۴/۰۶/۲۴ با همکاری بانک مرکزی تدوین و توسط مرکز اطلاعات مالی تصویب گردید.



<https://ravihesab.com>

موسسه آموزشی راوی حساب